

Historia gminy

Gmina Wilkowice, rozciągająca się po obu stronach rzeki Białej (Białki), obejmuje dwie krainy polityczno - geograficzne. W skład tego obszaru wchodzi trzy, sąsiadujące ze sobą wsie: Wilkowice, Bystra (część lewobrzeżna - Śląska, prawobrzeżna - Krakowska) i Mieszna, które na obszarze 32 km², zamieszkuje ponad 11 tys. ludności.

Białka stanowiła niegdyś naturalną granicę pomiędzy regionem Śląska i Małopolski. Co więcej, w latach 1457 - 1472 na jej linii przebiegała granica państwa. To właśnie ona sprawiła, że historia lewobrzeżnej i prawobrzeżnej części dzisiejszej gminy Wilkowice kształtowała się w odmienny sposób.

Początki tych miejscowości związane są z okresem walki z pogaństwem - okoliczne góry i gęste lasy dawały schronienie przed postępującym chrześcijaństwem. W drugiej połowie XIII w. zakon cystersów otrzymał od książąt raciborskich dominium Łodygowickie w celu nawracania pogan. Na początku XIV w. opat klasztoru cystersów z Rud koło Raciborza - o imieniu Wilk - założył na zboczach Magurki wieś Wilkowice, sprowadzając w to miejsce osadników. Wilkowice i Bystra Krakowska, a także tereny obecnej wsi Mieszna, należące do dominium Łodygowice, dzieliły losy swych właścicieli - w końcu XV w. kupił je właściciel Żywca, starosta spiski Piotr Komorowski, wprowadzając kalwinizm i sprowadzając grupę pasterzy wołoskich. Następni właściciele tych dóbr to Zbarascy, Wiśniowieccy i Warszycy. 8 marca 1656 r. mieszczenie żywieccy postanowili bronić swego miasta przed Szwedami. Dogodnym do tego miejscem była "Brama Wilkowicka", w Mikuszowicach stoczono przegraną walkę z najeźdźcą, który w odwecie spalił Mikuszowice i Wilkowice. W 1675 r. Jan Wielopolski hrabia z Pieskowej Skały, kanclerz wielki koronny wykupił te tereny wraz z całą Żywiecczyną, która dostała się we władanie Wielopolskich na ponad 160 lat. W 1838 r. dobra ziemskie przeszły w posiadanie Habsburgów. W 1848 r. chłopcy galicyjscy zostali uwłaszczeni i otrzymali wolność osobistą.

Dzieje lewobrzeżnej części gminy są ściśle związane z historią pobliskiego miasta Bielska, założonego przez księcia cieszyńskiego Mieszka z rodu Piastów. Bystra Śląska powstała, jako osada drwali, z ludności pochodzącej ze Śląska oraz spośród kolonistów niemieckich (z tego powodu bywa nazywana "Bystrą Niemiecką"), którzy tereny miejskie, zaludnili już w drugiej połowie XIX w. w ramach akcji zagospodarowywania Pogórza Śląskiego. W 1327 r. tereny te przestały należeć do Polski, gdyż wraz z księstwem cieszyńskim, zostały przyłączone do Królestwa Czeskiego. Natomiast w latach 1526 - 1918 należały do austriackiej dynastii Habsburgów. W 1570 r. Bystra wraz z Mikuszowicami została zakupiona przez szybko bogacące się Bielsko. W owym czasie zmieniali się również właściciele tych terenów. W 1565 r. książę cieszyński Waclaw II Adam przekazał swe włości w posiadanie synowi Fryderykowi Kazimierzowi. Natomiast po jego śmierci, gdy zostały one sprzedane, przestały być własnością rodu Piastów. W latach 1752 - 1848, jako ostatni, władzę nad tym obszarem sprawowała

Historia

Wpisany przez Administrator

Niedziela, 28 Wrzesień 2008 18:44 - Zmieniony Niedziela, 01 Luty 2009 23:09

rodzina książąt Sułkowskich. Bystra Śląska była własnością miejską do XIX w., a w późniejszym okresie stała się gminą wiejską.

W 1956 r. dwa odrębne sołectwa Bystra Śląska i Krakowska zostały połączone w jedną Gromadzką Radę Narodową w Bystrej, która od 1973 r. należy do gminy Wilkowice. W 2005 r. zostało przeprowadzone referendum, w którym mieszkańcy zdecydowali, że nazwa miejscowości zostanie ujednolicona. Od chwili wejścia w życie ustawy w tej sprawie obie części wsi: Śląska i Krakowska występują pod wspólną nazwą - Bystra.

Istnieje również kilka interesujących legend związanych z historią naszej gminy. W latach 1620 - 1630 po beskidzkich lasach grasował zbójnik z Wilkowic o nazwisku Rogacz, który w czasie pościgu został zabity i pogrzebany na pobliskiej górze, zwanej odtąd Rogaczem (828 m n.p.m.). Także najwyższa góra leżąca w granicach gminy Wilkowice - Klimczok (1117 m n.p.m.) nazwana jest od nazwiska zbója Mateusza Klimczoka, urodzonego w Lipowej.

Gmina Wilkowice, dzięki swym walorom przyrodniczo-krajobrazowym oraz leczniczemu górskiemu klimatowi, cieszy się niesłabnącym uznaniem, zarówno wśród licznie ją odwiedzających turystów, jak i kuracjuszy, przebywających w bystrzańskim "Sanatorium". Nasza gmina posiada niezwykle dogodne warunki do rekreacji i uprawiania sportu. Otoczona jest pasmem gór Beskidu Śląskiego (Równia: 607 m, Kozia Góra: 686 m, Kołowrót: 798 m, Szyndzielnia: 1031 m, Klimczok: 1117 m, Magura: 1093 m) oraz Beskidu Małego (Czupel: 933 m, Magurka Wilkowicka: 912 m, Chrobacza Łąka: 826 m), które oddziela "Brama Wilkowicka". Dzięki temu, że beskidzkie doliny leżą u stóp pięknych gór o ostro nachylonych stokach i łagodnych szczytach, są niezwykle atrakcyjne dla amatorów pieszych wędrówek po świerkowych, bukowych i jodłowych lasach. z pewnością zajmują również bardzo ważne miejsce na "zimowej mapie" Polski, co, oprócz dogodnemu ukształtowaniu terenu, zawdzięczają również istnieniu schronisk oraz wyciągów narciarskich.

Na terenie Bystrej znajduje się ośrodek wypoczynkowy "Skipark", który posiada całoroczny stok igielitowy, pozwalający wielbicielom "białego szaleństwa" cieszyć się jazdą na nartach nie tylko w zimie.

Do jednego z najlepiej wyposażonych schronisk turystycznych w naszej gminie należy "Klimczok" położony 1110 m n.p.m., którego historia sięga 1867 roku, kiedy to istniał, jeszcze jako dom myśliwski barona Klobusa. Przez lata zmieniali się jego właściciele; z rąk Klementyny von Primaversi (schronisko o nazwie "Klementynówka") budynek został wykupiony przez

niemiecką organizację turystyczną "Beskiden Verein". Dzisiejsze schronisko nie przypomina już tego sprzed lat, trzykrotnie trawionego przez pożar. Reprezentuje ono wysoki standard hotelowy i jest z pewnością wart odwiedzenia podczas wędrowki po jednym z wielu szlaków turystycznych. Proponowane trasy wycieczek można znaleźć na naszej stronie internetowej.

Kolejnym ważnym ośrodkiem turystycznym jest całoroczne schronisko, znajdujące się na Magurce Wilkowskiej, którą porastają lasy jodłowo-świerkowe, a ze szczytu rozciąga się piękny widok na Babią Górę, Pilsko i Wielką Raczę oraz Baranią Górę, Skrzyczne i Klimczok.

Niegdyś Gmina Wilkowice gościła letników w rozlicznych willach, dziś oferuje ona wiele hoteli, restauracji i pizzerii. Na turystów czekają również boiska sportowe korty tenisowe, baseny, wypożyczalnie sprzętu sportowego i wiele innych atrakcji.

Mikroklimat, który panuje w naszej gminie, jest od dawna znany i ceniony ze względu na swoje lecznicze właściwości. Jako pierwszy odkrył to w 1897 roku austriacki lekarz Ludwik Jেকেles, który założył w Bystrej Zakład Wodolecznicy. Na terenie gminy znajdują się dwa szpitale, w tym jeden specjalistyczny. W "Specjalistycznym Zespole Chorób Płuc i Gruźlicy" w Bystrej leczyli się między innymi Maria Konopnicka, Ignacy Daszyński i Tadeusz Rejter. Historia sanatoryjnych pawilonów rozpoczęła się już w 1870 roku, kiedy to istniały jako wytwórnia półfabrykatów dla fabryki papierniczej. Do celów uzdrowiskowych zostały one przeznaczone po zakupieniu ich przez wspomnianego dra Jেকেlesa. Dzięki zbawiennemu działaniu klimatu oraz wód mineralnych, możliwe było leczenie rozlicznych chorób: dróg oddechowych, serca, układu pokarmowego, naczyń krwionośnych i wielu innych. Stosowano przeróżne, na tamtejsze lata nowoczesne, metody leczenia. Chorych poddawano kąpielom parowym oraz z dodatkami chemicznymi, a także elektryzowaniu. Pomimo upływu lat "Sanatorium" w Bystrej jest wciąż niezwykle cenionym ośrodkiem leczniczym, w którym zostały również utworzone poradnie konsultacyjne.

Krajobraz Beskidów, a szczególnie wsi Bystra rozślawił, dzięki swemu talentowi, znany malarz - akwarelista Julian Fałat. Po raz pierwszy odwiedził naszą gminę w 1893 r. w poszukiwaniu inspiracji dla swojej twórczości, natomiast ze względów zdrowotnych przybył ponownie w 1902 r. Malownicze rejony Beskidów oczarowały malarza tak bardzo, że postanowił się tu osiedlić. W tym celu zakupił posiadłość wraz z willą letniskową i w 1910 r. zamieszkał w Bystrej wraz ze swoją żoną Marią oraz trojgiem dzieci: Heleną, Lucjanem i Kazimierzem. Dom malarza, który od jego nazwiska został nazwany "Fałatówką", gościł wielu znamienitych polskich artystów takich jak: Jacek Malczewski, Wojciech Kossak, czy Kornel Makuszyński. Po śmierci Fałata, który zmarł 9 lipca 1929 r., jego bystrzańska willa często zmieniała właścicieli, m. in. pełniła ona funkcję przedszkola oraz domu wczasowego. Wreszcie 5 VIII 1973 r. otworzono w niej

Historia

Wpisany przez Administrator

Niedziela, 28 Wrzesień 2008 18:44 - Zmieniony Niedziela, 01 Luty 2009 23:09

biograficzno - artystyczne muzeum Juliana Fałata, które od 1975 r. jest oddziałem Muzeum Okręgowego w Bielsku-Białej. W latach 1994-96 "Fałatówka" została poddana gruntownemu remontowi, dzięki czemu odwiedza ją wielu turystów.

Dzisiejsza gmina Wilkowice wydaje się być wciąż niezwykle silnie związana ze swoją historią. Pamięć o dawnych czasach oraz potrzebę kultywowania tradycji podtrzymuje prężnie działające Towarzystwo Przyjaciół Bystrej, którego początki sięgają 1905 roku. Gmina Wilkowice ma również swojego kronikarza. Mieszka on i tworzy w Bystrej. Dokumentuje wszystko, co dotyczy historii Bystrej, Mesznej i Wilkowic. Opracował już ponad 20 tomów Kronik, które opisują historię przodków i ludzi żyjących współcześnie. Jan Halama, bo właśnie o nim mowa, jako jedyny posiada poczet dawnych wójtów i powojennych naczelników Bystrej i Wilkowic.

Na terenie gminy Wilkowice znajduje się wiele niezwykłych i cennych obiektów zabytkowych, do których, między innymi, należą:

- pomniki przyrody:
- 900-letni cis w Bystrej Górnej
- 600-letnia lipa przy ul. Jodłowej

- przykłady budownictwa willowego z przełomu XIX i XX wieku:
- willa Juliana Fałata "Fałatówka" w Bystrej Śląskiej (obecnie muzeum)
- pensjonat "Mika", przy ulicy Szczyrkowskiej (obecnie hotel "Specjalistycznego Zespołu Chorób Płuc i Gruźlicy")
- "Willa Krystyna" (obecnie budynek przy ul. Klimczoka)
- "Willa Chata" (ul. Klimczoka)
- "Willa Halamówka" (ul. Klimczoka)
- "Willa Mira - Mary" (ul. Klimczoka)
- "Willa Żółkowski" (ul. Grabecznik)
- "Willa Wanda" (ul. Juliana Fałata)

- kapliczki i krzyże przydrożne:
- krzyż z rzeźbą Chrystusa Ukrzyżowanego i Gołębicą z XIX w. (znajduje się obok "Fałatówki")
- kamienny krzyż z XIX w. (znajduje się na terenie kościoła w Bystrej Śląskiej, ul. Szczyrkowska)
- kapliczka z 1920 r. znajdująca się na terenie "Sanatorium" w Bystrej Śląskiej
- kamienny posąg przydrożny Chrystusa Nazareńskiego na kolumnie z 1819 r. otoczony balustradą z 1838 r. (Jakub Krista, Maciej Dutka)

Historia

Wpisany przez Administrator

Niedziela, 28 Wrzesień 2008 18:44 - Zmieniony Niedziela, 01 Luty 2009 23:09

- pomniki:
- pomnik Pamięci Narodowej z 1944 r. przy ul. Klimczoka
- obelisk Ignacego Daszyńskiego z 1985 r. znajdujący się na terenie "Sanatorium"
- grobowiec rodziny Fałatów znajdujący się na cmentarzu parafii rzymskokatolickiej w Bystrej Śląskiej

Opracowanie: Karolina Olma